

Dagverhaal

VAN

HET GEBEURDE GEDURENDE HET GIJZELAARSCHAP
VAN DE HEEREN :

W. E. DE PERPONCHER, PH. RAM,
C. SINGENDONCK EN N. W. BUDDINGH.

De maand November 1813 ligt nog te versch in ieders geheugen, het in dezelve voorgevallene zoo wel in ons gansche land als in de stad onzer inwoning, heeft te grooten invloed op onzen maatschappelijken toestand en ons volksbestaan uitgeoefend, dan dat wij het noodig oordeelen zouden de geschiedenis hiervan, voor zoo ver deze stad betreft, onzen lezers mede te deelen. — Met de verandering van zaken, werd het geluk zoo wel als de naam van Nederland hersteld, het nam wederom eene waardige plaats onder de volken van Europa, en vele vaderlandsche schrijvers wijdden hunne welversneden pennen, aan het te boek stellen onzer verlossing, zoodat de geschiedenis daarvan ook voor de nakomelingschap niet verloren zal gaan.

Anders is het gesteld met de laatste dagen der verdrukking, die Utrechts bevrijding vooraf gingen. Wie herinnert zich niet met ons de bange dagen welke

deszelfs ingezetenen doorbragten, een gelijk lot als die van Woerden vreezende?

Wij herrinneren ons niet dat hier over iets belangrijks is geschreven, en vinden het niet ongepast, een stuk in ons tijdschrift op te nemen, hetwelk, ofschoon niet tot de algemeene geschiedenis behorende, een denkbeeld kan geven van de onzekerheid en vrees, waarin de Utrechtenaren de laatste dagen der Fransche overheersching hebben doorgebracht.

Het geen wij hier den lezer aanbieden is wel meer *geschiedenis van Utrechtenaren* dan van de stad *Utrecht zelve*; het staat echter met de laatste in een zoo nauw verband, dat het niet van elkander kan afgescheiden worden.

Twee der hier aan het hoofd vermelde Heeren hebben reeds vroeger het verhaal hunner gevangenschap medegedeeld; doch daar het ons gelukt is, een eigen gesteld dagverhaal van eenen derden, in de gevangenis geschreven, te bekomen, en ons het gebruik daarvan is toegestaan, hebben wij daaruit met de beide anderen een geheel gevormd, waarvan wij een verslag geven, hetwelk wij vertrouwen dat onzen lezers niet onbelangrijk zal voorkomen.

Het jaar 1813 spoedde ten einde. Grootte gebeurtenissen waren in hetzelfde voorgevallen; reeds hadden verscheiden overheerde volken, door den tegenspoed der fransche wapenen in het noorden van Europa, aangemoedigd, het juk van den overheerscher afge-
worpen; ook ons vaderland zag reikhalzend uit naar

het tijdstip zijner verlossing, en zoodra had zich niet de eerste lichtstraal van gegronde hoop vertoond, of eenige steden van ons vaderland waagden het, hoewel er nog geen spoedige opkomst van Bondgenooten was te verwachten, zich zelve vrij te maken, en het oude stamhuis van Oranje ten tweeden male als den grondlegger en verdediger der vrijheid in te roepen.

De steden Amsterdam en 's Hage waren hierin de anderen vóórgegaan; ook Utrecht reikhalsde naar dit oogenblik, doch eene zware bezetting van fransche krijgslieden, wier euvelmoed door den buit van Woerden zoodanig was toegenomen, dat hun eigen bevelhebber met moeite ook deze stad voor baldadigheden bewaarde, hield de gemoederen in bange verwachting; langen tijd echter konde deze spanning niet duren: de zegevierende wapenen der Verbondene Mogendheden naderden, en voerden ook voor deze stad de vrijheid met zich. De vreugde hierover was echter voor eenige der aanzienlijkste familien binnen dezelve met droefheid vermengd.

Het aanhouden van eenen keizerlijken adjudant te 's Hage door het provisioneel gouvernement, gaf aanleiding dat de Generaal Molitor daarvoor represaille binnen deze stad nam; hij deed op Woensdag avond den 24 November 1813 tusschen 9 en 10 uren de Heeren E. S. van Goltstein, C. Singendonck, (*) Ph. Ram en N. W. Buddingh, door

(*) Deze Heer is waarschijnlijk bij vergissing als gijzelaar me-
degenomen voor den Heer Singendonck, later Generaal Majoor,
lid van het Hoog Militair Gerechtshof, toen Kolonnel op Engelsch pensioen.

de Commissarissen van Policie Veil, en Palais-scau, verzeld van ééner hunner agenten, bij zich ontbieden; hetzelfde had ook den volgenden dag met den Heer W. E. de Perponcher de Sedlnitzky plaats.

Aanvankelijk schijnt de bedoeling niet geweest te zijn, ook den Heer Buddingh als gijzelaar te doen strekken; doch door den Heer van Goltstein, die zwak van gestel en onduidelijk ter sprake was, verzocht zijnde hem naar den Generaal te verzellen, wilde deze zijnen bejaarden buurman dit niet weigeren, hetwelk ten gevolge had, dat ook die Heer in het lot der overigen heeft gedeeld, en de Heer van Goltstein, op voorbede zijner echtgenoot, om zijnen ziekelijken toestand werd ontslagen.

Na vijf bange uren in het logement het Nieuw Kasteel van Antwerpen te hebben doorgebracht, reeds bekend met het doel hunner gevangenneming, werd hun onverwachts door een gendarme aangezegd, dat zij voor een rijtuig moesten zorgen, in hetwelk de Heeren Ram, Buddingh en Singendonck reeds te vijf uren in den morgenstond naar Gorkum werden gevoerd, verzeld van eenen brigadier en vier gendarmes te paard. -- Des middags aldaar aangekomen, werden zij gevoelig getroffen, daar het rijtuig hen voor de gevangenpoort bragt, en de cipier eenige hokken in dit gevangenhuis voor hen opende; na dat echter aan den bevelhebber der vesting was te kennen gegeven, dat zij niet als beschuldigen, maar slechts als gijzelaars in verzekering waren genomen, met toezegging van ontslag, zoodra de frausche aide de camp

zou zijn losgelaten, werden zij in eene kamer in dat gevangenhuis bij elkander geplaatst, en genoten door de liefderijke welwillendheid en buitengemeene hulpvaardigheid van den Heer Jan Lucas van Meerten, aldaar woonachtig, al dien troost en verlichting in hun lot, welke de omstandigheden gedoogden. — Alle de gevangenen komen over een in den lof, zoo regelmatig dezen menschenvriend toegebracht; hij voorzag elk hunner van een ledikant, zoo wel als van alles ter verkwikking, en toen op Zaterdag den 27en hun getal door de aankomst van den Heer de Perponcher werd vermeerderd, verstrekte deze Heer nog eene slaappleats, terwijl hij deszelfs beide dochters, die hunnen vader niet hadden willen verlaten, een verblijf in zijn eigen huis aanbod.

In deze plaats genoten dus de gevangenen eene behandeling, zoo gunstig als zij dit in hunne omstandigheden mogten verwachten; niet weinig werd hun lot verzacht door deelnemende menschenvrienden, en het bezoek van sommige leden der familie zoo van den Heer Ram (*) als van den Heer Buddingh; ook werden zij gestreeld door de hoop wel spoedig weder

(*) Deze had het genoegen een bezoek van twee zijner zonen reeds op den 25en te Gorcum te ontvangen. Het daartoe gegeven verlof, waarvan wij het oorspronkelijk in handen hebben, luidt als volgt:

d'Après les ordres de Mr. le Général de Division comte Molitor les postes militaires placés entre Utrecht et Gorcum, laisseront passer Mr. Ram, fils, qui va rejoindre Mr. son père à Gorcum. Le présent n'est valable que pour aujourd'hui.

Utrecht le 25 Novembre 1813. Le Chef de Bataillon ayde de camp Bernes.

ontslagen te zullen worden, wanneer de personen, voor welke zij in bewaring waren genomen, weder zouden zijn losgelaten, waartoe in Utrecht door de betrekkingen der gijzelaren geene pogingen werden gespaard. — Inzonderheid verdient te worden vermeld, dat bij het in hechtenis nemen van den Heer de Perponcher, de Baron van Tuijll van Serroskerken, tegenwoordig Gouverneur van Noord-Holland, toenmaals sousprefect van het Departement der Zuiderzee, zich als borg voor gemelden Heer aanbod, terwijl de Heer van Nes Kolonel ter zee, thans lid van het Hoog Militair Geregts-hof, zich hiertoe mede als borg wilde stellen, of zelf naar Amsterdam reizen, ten einde het ontslag van den Admiraal Truguet te bewerken, voor denwelken de Heer de Perponcher voornamelijk als gijzelaar diende.

Niet lang mogten zij in deze zoete dwaling verkeeren: Op Maandag den 29^{en} November werd den Heeren Gijzelaars aangezegd, dat zij den volgenden morgen ten 8 ure, volgens de bevelen van den Senateur en Generaal Rampon en den Generaal Molitor, welke laatste daags te voren deszelfs hoofdkwartier binnen Gorkum had gevestigd, onder het geleide van vier gendarmes zouden worden overgebracht naar Breda, en des anderen daags naar Antwerpen, dewijl de gevangenpoort moest ontruimd en alle gevangenen, zoo wel als de gijzelaars, naar Antwerpen gevoerd worden. Nog steeds hopen de eenig berigt te zullen bekomen aangaande de pogingen, binnen Utrecht tot hun ontslag aangewend, zochten zij de verdere verwijdering van de stad hunner inwoning te

voorkomen, en zonden, na voorafgaand overleg met den Commissaris van Politie Peuchen, aan den Secretaris Generaal Stuers eenen brief van den navolgenden inhoud:

Hoog Edel Gestreng Heer!

» Vernomen hebbende dat wij op morgen als
 » otages naar Breda, en vervolgens naar Antwerpen
 » zouden moeten worden vervoerd, vinden wij ons
 » daardoor in zeer groote ongelegenheid, te meer
 » daar de meeste van ons reeds verre in jaren geavan-
 » ceerd, en met zware huisgezinnen zijn belast, en
 » meer bijzonder, daar wij hopen mogen dat de
 » demarches, welke door onze naastbestaanden en
 » vrienden in 's Hage gedaan zijn, dat effect zullen
 » hebben, dat de Heer Prefect van Marine en de
 » Adjudant van den Heer Generaal Molitor, eer-
 » lang zullen worden ontslagen, en dus de redenen
 » van onze arresteringe zullen ophouden.

» En het is uit dien hoofde, dat wij de vrijheid
 » nemen U Hoog Ed. Gestr. aller instantelijkst te
 » verzoeken, voor ons bij den Heer Generaal Moli-
 » tor en Senateur Rampon te effectueren, dat
 » aan ons een convenabel uitstel van een paar dagen
 » mogte worden verleend, zoo dat het antwoord
 » op de bovengemelde demarches, welke reeds kort
 » na onze arresteringen, immers reeds sedert drie
 » dagen gedaan zijn, moge kunnen inkomen.

» U Hoog Ed. Gestr. zoude ons en onze familien
 » hierdoor ten hoogsten verplichten, en ons de leven-

- digste dankerkentenissen opleggen, terwijl wij de
- eere hebben met het diepst respect te zijn."

Hoog Ed. Gestr. Heer!

U Hoog Ed. Gestr. Onderdanige en
Gehoorzame Dienaren,

(*was geteekend*) W. E. DE PERPONCHER.
PH. RAM.
C. SINGENDONCK.
N. W. BUDDINGH.

Deze brief had geen gunstig gevolg; de Commissaris van Policie kwam kort daarna kennis geven dat de Generaal Molitor op dit verzoek niet had geantwoord, en zij dus moesten vertrekken met twee rijtuigen voor de vier gijzelaars, en vier gendarmes, terwijl de laatsten kosteloos van Antwerpen naar Gorkum moesten worden teruggevoerd.

Op Dingsdag den 30^{en} November stonden de twee rijtuigen (*) des morgens ten 8 ure voor het verblijf der gevangenen gereed.

Aandoenlijk was het afscheid dat hier door den Heer de Perponcher van zijne dochters, en door den Heer Buddingh van zijnen zoon werd genomen. Voor dezen hevigen schok was de Heer Ram bewaard gebleven, wiens zonen, op diens uitdrukkelijke begeerte, op zaterdag den 27^{en} naar Utrecht waren teruggekeerd, ten einde zoo mogelijk eene uit-

(*) Voor elk derzelven, met vier paarden bespannen, bij den Postmeester te Gorkum gehuurd, moest f48 betaald worden tot Breda, en voor één derzelven f 36 van Breda tot Antwerpen.

wisseling der Gijzelaren tegen den aangehouden vice-admiraal Truguet en den aide de camp van den generaal Molitor, bij het provisioneel Hollandsch bestuur te bewerken. Wij zullen niet herhalen wat hieromtrent door de Heeren de Perponcher en Buddingh is vermeld, doch niemand voorzeker zal het verhaal dezer scheiding zonder aandoening lezen.

Omtrent half weg gekomen, brak het rijtuig waarin zich de Heeren de Perponcher en Ram met eenen brigadier en een gendarme bevonden, waarom gemelde Heeren in een hen volgend rijtuig werden geplaatst, waarin de Heer Dedel, intendant van de paleizen des Keizers in Holland, werd overgevoerd, (*) terwijl een boerenwagen werd aangenomen, om de gendarmes en de bagage te vervoeren. — Ook het tweede rijtuig brak, waarin de Heeren S. en B. met twee gendarmes geplaatst waren, die daardoor werden verplicht tot Geertruidenberg te voet te volgen, alwaar het rijtuig zoo veel mogelijk hersteld, en tot de verdere vervoering naar Breda werd bekwaam gemaakt.

Woensdag den 1^{en} December werd de reis naar Antwerpen des morgens ten 6 ure voortgezet, in eene daartoe te Breda afgehuurden wagen voor zes personen, waarin de gijzelaars met den Heer Dedel en een gendarme plaats namen, terwijl de overige geleiders in het tweede rijtuig volgden.

Des namiddags te Antwerpen aangekomen, werd de intrek genomen in het logement *de Beer*, alwaar de

(*) Deze Heer was in Gorkum gearresteerd.

gevangenen des nachts, gelijk op de vorige plaatsen, onder de bewaring der gendarmes verbleven.

Na eenen dag alhier te hebben vertoefd, werden zij op Vrijdag den 3^{en} December in het klooster der Cellebroeders (Cellieten) overgebracht, alwaar zij niet meer door gendarmes bewaakt werden. — Gedurende de 10 dagen, welke de gijzelaars in gemeld klooster doorbragten, werd hun toestand hun zoo dragelijk mogelijk gemaakt. De Pater van dit Convent, Gomarus Beldens, en zijne weinige kloosterge-
nooten, wendden alles aan tot verzachting van hun lot. Hier hadden de gijzelaars gelegenheid aan hunne familien te schrijven, en sommigen ontvingen berigten van hunne betrekkingen. — In het bovenhuis was hun eene slaapkamer aangewezen, voorzien van 5 bedden, voor hen en den Heer Dedel, en eene benedenkamer tot dagelijksch verblijf, terwijl de wandeling door de gangen van het huis en den tuin, voor hen was opengesteld: ook vervoegde zich de secretaris van den commissaris van Policie op den 6^{en} December in het klooster, om de gevangenen af te vragen of de Heeren te vreden waren over de behandeling der kloosterbroeders, en na een toestemmend antwoord verzekerde hij hen van de geneigheit van den commissaris, om ten hunnen genoegen alles te verrigten wat in zijne magt stond, waarna zij des avonds een bezoek van den commissaris zelve ontvingen.

Op Zaterdag den 11^{en} December, vervoegde zich een wachtmeester der gendarmerie bij de gijzelaars, en kondigde hun aan, dat zij op Maandag morgen den 13^{en} dier maand met de andere gevangenen, op last der

hooge policie, uit het klooster naar Parijs zouden worden gevoerd, daartoe bevelende het noodig getal rijtuigen zich aan te schaffen, zoo dat de vermogenden de kosten voor de min vermogenden zouden behooren te dragen.

Zij gaven zich vele moeiten, om hiervan te worden ontheven; te vergeefs toonden zij aan, dat zij tot nog toe op zich zelve, en in geene de minste betrekking tot de overige gevangenen hadden gestaan; te vergeefs wendden zij zich ter ontheffing hiervan aan den Commissaris Generaal der Policie, zij ontvingen den volgenden dag berigt van den wachtmee-ster, dat hij order had, hen met de overige gevangenen te doen vertrekken, onder het geleide van 8 gendarmes, en de Heer Ozij, van wien zij gedurende hun verblijf te Antwerpen, ook vele blijken van hulpvaardigheid hadden ondervonden, deelde hun des avonds het verlangen van den Commissaris van Policie mede, dat de goeden de *edelmoodigheid* zouden hebben, voor de onvermogenden te zorgen; hierop werden er rijtuigen besproken om den volgenden morgen te 10 uren de reis naar Brussel aan te nemen.

Op Maandag den 13^{en} December werden de gijzelaars met al de andere gevangenen van Antwerpen ver-voerd, en niettegenstaande de moeijelijkheid, welke zoodanige reis heeft voor stille burgers, aan geene buitengewone inspanningen gewoon, gevoegd bij den gevorderden leeftijd van de meesten hunner, en het gure jaargetijde, werd de reis gedurende zeven dagen onafgebroken over Mechelen, Brussel, Mons, Valenciennes, Cambrai, Troyes en Senlis, naar Parijs voort-gezet, in welke laatste stad zij op Zondag den 19^{en}

na den middag aankwamen, en hunnen intrek namen in het Hôtel de Bretagne.

Den 20^{en} December werden zij onder het geleide van den wachtmeester en 8 gendarmes die hen van Antwerpen af begeleid hadden, naar het Ministerie van Policie gebracht, en had hen de vermoeijende reis reeds veel hinder veroorzaakt, waarbij zij echter blijkbaar in hunnen lichamelijken welstand werden gesterkt, dit alles konde niet opwegen tegen de onwaardige behandeling welke hun nu stond te wachten; ja wij durven veilig verzekeren, dat de Franschen, welke in hunne plaats in Holland gebleven waren, eene betere verzorging hebben genoten, niettegenstaande de gemoederen door de jongste gebeurtenissen hevig tegen de onderdrukkers waren opgewonden. Aan het Bureau van Hooge Policie vertoefden zij van des morgens tien tot des middags vier uren, in een vertrek met alle de gevangenen door elkander, terwijl slechts de Heer D e d e l tot een verhoor werd toegelaten. Eindelijk werd hun bevolen eenen bediende der Policie in een rijtuig te volgen, die hen naar de gevangenis La Sainte Pelagie bragt; en mogten zij nu, die sedert den morgen niets hadden genuttigd, eenige spijsze doen aanbrenge, welke gewaarwordingen moesten niet bij hen oprijzen, toen een opziener binnen trad, en op eenen gestrengen toon hun beval, dat zij na den maaltijd afscheid van elkander zouden nemen, dat zij *au secret* zouden worden geplaatst en elkander niet weder zien? wij gelooven den *twee en zeventig* jarigen grijsaard de P e r p o n c h e r, wanneer hij hiervan zegt: » Dit, ik beken het, trof mij zoo geweldig, dat ik groote moeite had mij bij de gepaste evenmoedigheid te houden.»

Tegen acht uren des avonds werden de vrienden gescheiden. Men bragt hen naar boven, tot geheel onder het dak van het hooge gebouw, en na dat men hun had toegestaan eene kaars te koopen, welke zij op eene flesch konden plaatsen, namen zij een hartelijk en roerend afscheid, onzeker hoe de woorden, *gij zult elkander niet wederzien* moesten worden uitgelegd. Nu werden zij ieder afzonderlijk in een steenen vertrek of hok van negen voet in het vierkant, geplaatst; een steenen kagcheltje, echter dien avond zonder vuur, eene open brits, tafeltje, stoel of krukje, eene kruik met water, een stalbezem, ziedaar alles wat hun tot gebruik was toegestaan. Hoe deze nacht en de volgende morgen door onze gevangenen werd doorgebracht, laat zich gevoelen, niet beschrijven; doch op dien dag des middags ten vier ure werd het hun vergund elkander weder te zien. Wij kunnen ons niet weerhouden dit met de woorden van den edelen de Perponcher ter neder te stellen, daar het zoo eenvoudig als natuurlijk en geheel uit het hart is geschreven.

» Onder 't middagmaal kwam de cipier mij uitnodigen, tot eene kleine wandeling, maar mij bezig met eten ziende, trad hij terug, » wandelen is mij » nu beter dan eten, » zeide ik, en was reeds » uit de deur, eer hij mij antwoorden kon. Hij » sprak nog van uitstel, maar ik riep enkel neen! » en trad vooruit.

» Toen bragt hij mij naar beneden, op eene vrij » ruime binnenplaats, met getraliede gevangnissen » omringd, in dewelke de veroordeelden aan den » arbeid waren en er wel eens eenen vrolijken, luid-

» rugtigen deun deeden door heenen klinken. Ik
 » wandelde aldaar een klein half uur, terwijl hij zich
 » van tijd tot tijd vertoonde, maar zonder mij iets
 » te zeggen. Men oordeele dus over mijne verrassing
 » en vreugde, toen ik terug gekomen op onze ver-
 » dieping, mijne vrienden op den gang en alle de
 » hokken open vond. Wij vlogen elkanderen in de
 » armen, als of wij van eenen verren gevaarlijken togt
 » waren teruggekomen. En nu vernam ik tot mijn
 » innig genoegen, dat het *secret* was opgeheven, wij
 » op de benedenste verdieping zouden worden ge-
 » plaatst, en wel de Heeren Ram, Buddingh en
 » ik in één vertrek. Terwijl ook alle de overige
 » vertrekken dezer verdieping, bij dag open zijnde,
 » wij mede tot alle de overige staatsgevangenen toe-
 » gang zouden hebben.”

Ofschoon van dag tot dag in het voor ons liggende verhaal staat opgeteekend wat den gevangenen is wedervaren, zijn de verschillende dagen zoo aan elkander gelijk, dat de vermelding daarvan als van minder algemeen belang kan worden beschouwd. De eenige afwisseling in dezelve is de gestadige teleurstelling, waardoor zij werden geslingerd, daar nu eens uitzigt op verbetering, dan weder hoop op vrijlating werd gegeven; deze eentonigheid en mindere belangrijkheid voor een lezend publiek kon ook wel niet anders zijn bij personen, die zich zoo min mogelijk in aanraking stelden met die menschen, welke hunne meeste en gewone huisgenooten waren, en die den dag doorbragten, gelijk wij letterlijk uit het dagverhaal overnemen:

» Zaterdag den 25^{en} December, hielden de Heeren

» zich bijzonder in den morgen bezig met de gewig-
 » tigste gebeurtenis voor het geheele menschdom,
 » waaraan het kersfeest is toegewijd, zoo door het
 » lezen der geschiedenis van de geboorte des Zalig-
 » makers der wereld, als met nuttige gesprekken en
 » overdenkingen over dezelve.”

Wij zullen dan ook, hoewel het dagverhaal voet voor voet volgende, niet van elken dag afzonderlijk gewagen, maar alleen van de zulken, welke eenige verandering in hunnen toestand te weeg bragten, of zelfs eenigen invloed op hunne gemoedstemming hadden, daarbij met de eigen woorden des Schrijvers de verdiende hulde toebrengende aan hen, die zich ook aldaar hun lot aantrokken; eere toch wien eere toekomt.

Op Donderdag den 23^{en} December werd de Heer de Perponcher verzocht, zich aan het ministerie van policie te vervoegen, en derwaarts, verzeld van eenen beambte der policie, met eene fiacre overgebracht zijnde, is ZijnEd. des namiddags bij den Heer Chevalier des Marets, Chef der eerste divisie van het departement, ten gehoor toegelaten, welke de toezegging deed van aan den Keizer te zullen voordragen, dat de gijzelaars naar eene kleine stad in de nabuurschap van Parijs zouden worden gebragt, om aldaar onder elkanders verantwoordelijkheid te verblijven.

Hoezeer zij nu hoopten spoedig uit den kerker ontslagen te zullen worden, verliepen echter eenige dagen zonder hiervan iets te vernemen: het was daarom dat zij, na gevraagde toestemming, een bezoek ontvingen van den bankier Slingerland, door wiens medewerking bij den advokaat Guichard eene

petitie aan den minister van politic werd opgesteld, welke de gevangenen den laatsten December teekenden, en waarin zij verzochten om onder borgtogt te worden ontslagen, en, het zij in Parijs, Versailles, of eenige andere plaats in de nabuurschap te mogen verblijven, en zoo dit niet kon worden toegestaan, of het hun alsdan mogt vergund worden in een der huizen van gezondheid te Chaillot te worden geplaatst. — Ook van anderen mogten zij deelneming ondervinden.

Op den 6^{en} Januarij ontving de Heer de Perponcher een bezoek van den Heer Baghenault, eenen der eerste bankiers van Parijs, die van den Heer Ozij te Antwerpen eene aanbeveling had ontvangen, welke hem met den Heer de Perponcher en diens lotgenooten bekend maakte; ook deze Heer gaf de verzekering, alle pogingen te zullen aanwenden, om hunnen toestand te verzachten en te verbeteren.

De volgende dagen verliepen weder met uitzigten op verbetering en de daarop volgende teleurstelling; waarom zij den 11^{en} Januarij een verzoek indienden, bij den Heer de Metz, dat aan hunnen bediende de vrije toegang tot de gevangenis mogt worden verleend; daar drie hunner den ouderdom van 72, 64 en 60 jaren hadden bereikt, en deze hulp hun dus zeer aangenaam zoude zijn; doch wie kan zich deze behandeling van gijzelaars verklaren? alhoewel het dagverhaal tot in kleine bijzonderheden alles bevat, staat nergens opgeteekend, dat hun dit verzoek is ingewilligd geworden. Bijzondere personen mogten hunne smarten lenigen, en de vonk der hoop

niet geheel uitblusschen, het bestuur bleef doof voor alle klagten en smeekingen. — Van het eerste mogten zij dienzelfden dag weder een treffend bewijs onder vinden; het verhaal zegt daaromtrent: wijders bekwamen de gijzelaars dien dag eene missive van den Heer J. Dedel, die hen van Gorkum naar Parijs had verzeld, en tot zijn ontslag, slechts weinig dagen geleden, met hen in de Pelagie in bewaring was geweest; met wien zij ook dagelijks eenen aangenamen omgang hadden onderhouden. Deze heer bood hun aan, zijne en zijner familie goede diensten te willen aanwenden, ten einde verzachting in hun lot te bekomen, met verzoek om van de gijzelaars de vergunning te ontvangen, met den Advocaat Guichard te spreken, en van hem te vernemen, wat daarin was geschied, ten einde de te nemen maatregelen daarnaar in te rigten, hetgeen door de belanghebbende dankbaar werd aangenomen. Dan, de vereenigde pogingen van alle deze menschenvrienden bragten niets te weeg! Het zoude te lang ophouden, wanneer wij wilden vermelden hoe hun nu eens werd toegezegd, dat de stad Gien, 35 uren van Parijs, dan weder de stad L'Aigle, op eenen afstand van 25 uren, hen tot verblijf zoude worden aangewezen, en zij van dag tot dag, van week tot week werden geslingerd, somtijds met de bijgevoegde verzekering, dat het bevel daartoe reeds zoude geteekend zijn: wij gaan dit alles voorbij, om uitvoeriger verslag te geven van de pogingen, aangewend door eenen vermogenden beschermer, dien zij in den gewezen Koning van Holland vonden, en die eindelijk hun geheel ontslag uit de gevangenis bewerkstelligde.

Op den 14ten Februarij vervoegde zich aan de Pelagie,
H. D. 1° St.

de Heer Zocher, Secretaris van Lodewijk Napoleon, gewezen Koning van Holland, en deelde uit naam van dezen aan de Heeren mede, dat Z. M. reeds veel moeite had aangewend, om hun lot te verzachten, doch altijd ten antwoord had bekomen, dat zulks van den Keizer afhing, die zich thans buiten Parijs bij de armée bevond; doch dat Z. M. hun liet afvragen, of zij ook eenige behoeften hadden? Na betuiging van gevoelige erkentelijkheid voor deze deelneming, verzochten de Heeren om Z. M. voor zijn aanbod dank te zeggen, daar zij voor het tegenwoordige geene ondersteuning in geld behoeften; zij ontwikkelden echter de reden hunner gevangenneming, en verzochten of zij door tusschenkomst van Z. M. niet eerlang gezamenlijk zouden uitgewisseld kunnen worden; doch indien zulks door de afwezigheid van den Keizer niet konde geschieden, dat het hun dan aangenaam zoude zijn, wanneer zij onder borgstelling werden ontslagen, en Parijs hun ten verblijf werd aangewezen, of dat zij aldaar in eene *maison de santé* werden verplaatst.

Dingsdag 15 Februarij gaf de Heer Zocher aan de Heeren kennis, dat ZEd. hunne begeerte aan den gewezen Koning had overgebracht, en deze hun de verzekering gaf, alle moeite in hunne zaak te zullen aanwenden, en indien het mogt worden toegestaan, dat zij onder borgtogt konden ontslagen worden om in Parijs te verblijven, dat Zijne Majesteit, zich verzekerd houdende van hunne trouw, bereid was zich zelven tot borg te stellen; welk aanbod met betuiging van de grootste erkentelijkheid werd beantwoord. Den 18^{en} daaraan volgenden kwam de Heer Zocher hun wederom ver-

zekeren, dat Z. M. werkzaam bleef in hunne zaak, en gemelde secretaris dienzelfden avond de moeder des Konings hoopte te kunnen onderhouden over hunne verplaatsing in eene *maison de santé*. Dan ook deze poging was te vergeefs, en op den 28^{en} Februarij ontvingen de Heeren het treffend berigt, dat zij als de eenig mogelijke gunst, welke hun kon worden toegestaan, zouden worden vervoerd naar St. Malo, eene zeestad op den afstand van 91 uren van Parijs.

De Heer Slingerland, die niet opgehouden had mede werkzaam te zijn voor de gevangenen, en hun nu ook deze tijding bragt, voegde er bij, dat ZEd. reeds voorloopig zijnen twijfel had te kennen gegeven, of dit den Heeren aangenaam konde zijn, en dat ZEd. den Heer de Case had onder het oog gebragt, dat de Admiraal Truguet, welke zich als staatsgevangene te 's Hage bevond, in den Marechal de Turenne was gelogeerd, met vrijheid, om onder geleide in de stad te mogen wandelen. De Heeren verzochten dan ook den Heer Slingerland, om alle zijne pogingen aan te wenden, ten einde dit besluit niet mogt worden ten uitvoer gebragt, en dit gelukte; waarbij zij den 4 Maart nog de verzekering ontvingen, dat zoowel door den Heer Senateur Schimmelpenninck bij Joseph Napoleon, gewezen Koning van Spanje, als door een bijzonder persoon bij den Minister van Oorlog, alles werd in het werk gesteld, wat tot verzachting van hun lot konde strekken, gelijk ook door den Heer Salomon Dedel, schoonzoon van den Heer Schimmelpenninck en Mr. P. J. de Bijé, lid van het hof van Cassatie mede hiertoe moeite werd aangewend.

Eindelijk hadden de vereenigde pogingen van zoo-
 vele voorname personen de uitwerking, dat de Heer
 Zocher op den 9^{en} Maart hen uit naam van Koning
 Lodewijk kwam berigten, dat het plan, om de gijze-
 laars naar eene andere plaats te vervoeren, was ver-
 anderd, en de stad Parijs hen tot verblijfplaats was
 aangewezen, waarvan de Koning, door eene missive
 van den Minister van Policie was onderrigt, met
 bijvoeging dat Z. E. had order gegeven, deze dispositie
 terstond ten uitvoer te leggen.

De dankbetuiging voor deze tijding was geevenredigd
 aan de vreugde welke zij te weeg bragt; ook den
 volgenden dag verzekerde de Heer Slingerland,
 van den Heer Testard, Concherge van de Pelagie,
 vernomen te hebben, dat de vier gijzelaars met de
 Heeren Gunning en Mulder, die te Apeldoorn
 hunne woonplaats hadden, binnen twee dagen zouden
 worden in vrijheid gesteld, en den volgenden avond
 deelde de Concherge hun persoonlijk mede dat zij
 reeds ontslagen waren; doch bij gebrek aan eene
 schriftelijke order werd hun geduld nog langer op de
 proef gesteld, en niet dan door nieuwe tusschenkomst
 van Koning Lodewijk, aan wien zij door den Heer
 Zocher, den 16^{en} Maart van hunnen toestand berigt
 gaven, werd hun op den 17^{en} daaraanvolgenden door
 eenen officier der gendarmerie de aangename tijding
 van hun ontslag gebragt, met vrijheid zich in de stad
 en de voorsteden te kunnen begeven, mits binnen de
 Barrière blijvende.

Wij behoeven onze lezers niet te verzekeren dat
 van deze vrijheid dadelijk werd gebruik gemaakt, en
 zoo verwisselden onze gijzelaars, na een verblijf van

bijna drie maanden , la Sainte Pelagie met het Hôtel d'Hollande, dankbaar aan God en de menschenvrienden, aan wier tusschenkomst zij deze aanvanke-lijke bevrijding verschuldigd waren, terwijl zij hoopten dat dezelve weldra door eene volkomen bevrijding en gelegenheid tot terugkeer naar hun vaderland en hunne betrekkingen mogt worden gevolgd.

Nog op denzelfden avond van hun ontslag uit de gevangenis, meenden zij het hun pligt te zijn, een schriftelijk belet te vragen bij den voornaamsten bewerker van hunne vrijheid, den man, die zoo ongezocht als ongevraagd als eene flonkerende star van hoop, zich in de duisternis had vertoond, en zijnen persoon als borg voor hen had aangeboden; zij verzochten te worden toegelaten bij Lodewijk Napoleon, die hen den volgenden dag op de minzaamste wijze ontving, hunne dankbetuigingen beantwoordde met het verzoek om Parijs niet te verlaten alvorens denzelfden nader te komen bezoeken, en zelfs hierdoor ingewikkeld ook zijne verwachting te kennen gaf, dat zij eerlang geheel zouden worden ontslagen. — Dit gaf nieuwe stof tot blijdschap; zoo weet de menschenvriend niet slechts met daden den ongelukkigen te helpen, maar ook door woorden van troost en uit-zigten op verbetering, balsem in het gewonde hart te storten, en de kwijnende vonk van hoop gestadig aan-tewakkeren.

Op Zondag den 20^{en} Maart genoten de Heeren de Perponcher en Ram de eer, nadat zij de gods-diensttoefening in de kerk St. Antoine bij den Heer Monneau hadden bijgewoond, het middagmaal te gebruiken bij den gewezen Koning Lodewijk, de

twee andere Heeren waren door eene ligte ongesteldheid verhinderd dien dag hunne kamer te verlaten, en dadelijk bood Z. M. hun aan, dat wanneer zij, of de andere Heeren eenige hulp mogten behoeven, zij zonder schroom de zijne konden inroepen.

Tot den 30^{en} Maart bleven nu de staatsgevangenen in denzelfden toestand; zij genoten de meest mogelijke vrijheid in de stad, en hoezeer zij ook naar hunne betrekkingen verlangden, de verandering uit den toestand waarin zij gedurende 3 maanden hadden verkeerd, was zoo groot, de dankbaarheid voor de ondervonden deelneming zoo levendig, dat zij zich aanvankelijk reeds gelukkig genoeg rekenden, tot eindelijk op laatstgemelden dag eenè gebeurtenis plaats had, welke het lot van Europa besliste, en ook op dat der gevangenen te veel invloed had, dan dat wij dezelve niet kortelijk in dit dagverhaal zouden opnemen.

Op den 30^{en} Maart dan, had een hoofdtreffen plaats tusschen de legers der Verbondene Mogendheden, onder bevel van den Veldmaarschalk Prins van Schwartzenberg, en de Fransche troepen onder den Maarschalk Hertog van Treviso in de nabijheid van Parijs, op de hoogte van Pantijn, Villeneuve, Montmartre en andere daarbij liggende plaatsen; van het aanbreken van den dag, tot des namiddags te half vier uren werd zeer hevig gevochten; doch nadat de hoogten waren genomen van waar de stad Parijs konde worden beschoten, werd eene overeenkomst gesloten, volgens welke de bondgenooten den volgenden morgen de stad zoude kunnen binnen trekken, en aan het Fransche leger, naauwelijks 15,000 man sterk, een vrije aftogt werd verleend; deze

overeenkomst werd door de Prefekten van politie en van de Seine afgekondigd.

Twee dagen te voren had de Keizerin van Frankrijk met Hoogstderzelve zoon, zich naar Rambouillet begeven, gelijk ook den volgenden dag eenigen van de Keizerlijke familie, als de moeder des Keizers, de gewezen Koning en Koningin van Holland, en de meeste van de Keizerlijke ministers de stad hadden verlaten, terwijl de gewezen Koning van Spanje Joseph Napoleon eens proclamatie deed afkondigen, om de Parijzenaren en de troepen tot eene dappere verdediging der stad op te wekken, met verzekering dat dezelve slechts kortstondig behoeft te zijn, daar de Keizer met zijne zegevierende armee hun ter hulp saelde.

Den zelden avond, en in den vroegen morgen van den volgenden dag, verlieten de Fransche troepen de stad Parijs, en op den middag van den 31st Maart deden H. H. M. M. de Keizer van Rusland, de Prins van Schwartzenberg die de plaats bekleedde van den Keizer van Oostenrijk, en de Koning van Pruisen, aan het hoofd der verbondene troepen hunnen intogt in de stad: deze geschiedde door de barrières St. Denis en St. Martin langs de Boulevards, over de plaats genaamd la Concorde, door de Elysesche velden, aan welker begin de Vorsten zich met derzelve gevolg plaatsten en het leger voorbij zich deden defileren. De trein duurde meer dan vier uren onafgebroken voort, en een getal van 60 à 70 duizend man trok de stad door, waarvan een gedeelte werd bestemd om met de nationale garde van Parijs de bezetting uit te maken, terwijl het grootste gedeelte in den omtrek der stad werd gelegerd.

Hoe ongunstig en gevaarlijk ook het oogenblik mogt schijnen, om in een vreemd land, dat door vreemde overwinnende troepen werd overstroombd en doorkruist, eene verre reis te ondernemen, terwijl men op verschillende punten nog handgemeen was, niets hield onze thans ontslagene stadgenooten terug, om in de armen der hunnen terug te keeren; reeds den 1^{en} April vervoegden zij zich bij den Gouverneur van Parijs, den Generaal von Sacken, ten einde passen te bekomen, en op den 6^{en} daaraanvolgenden ontvingen zij, door bemiddeling van den heer d'IJvoij, Majoor en Aide-de-Camp van Prins Frederik van Oranje en Nassau, eenen pas in de hoogduitsche taal van den volgenden inhoud:

Toonders dezès zijn de heeren:

DE PERPONCHER,

RAM,

BUDDINGH,

SINGENDONCK.

met eenen bediende.

die tot hiertoe op eene onregtmatige wijze, als gijzelaars in Parijs terug gehouden zijnde, thans bevrijd, zich van hier naar Utrecht begeven.

Waarom de gezamenlijke militaire en civiele autoriteiten worden verzocht en aangemaand om de voornoemde heeren niet alleen ongehinderd op hunne reize te laten passeren, maar hun ook de noodige hulp en bijstand te doen geworden.

La Chapelle bij Parijs den 6 April 1814.

De Luit. Generaal van Z. K. Pruissische
Majesteit, kommanderend Generaal
van het 3 leger korps, Ridder enz.

(was get.) BULOW.

Zoodra zij vernamen dat eene diligence op Rijssel was begonnen te rijden, maakten nu de Heeren van de gelegenheid gebruik, vertrokken den 14 April uit Parijs, en keerden den 20 in den schoot hunner familie terug.

Mijne pen weigert hier eene flauwe schets te geven der wederzijdsche aandoeningen; ik waag het niet te beschrijven wat iedereen kan gevoelen, maar niet in woorden uitdrukken; ik bepaal mij alleen met te zeggen, dat de terug gekeerden, op denzelfden avond van hunne aankomst, openlijk in de Domkerk hunnen dank bragten aan het Opperwezen, die ook dit kwaad ten goede had doen eindigen, en het zij mij vergund dit verhaal te eindigen met de eenvoudige kunstelooze woorden van het handschrift, hetwelk voor ons ligt, en niet is geschreven om gedrukt te worden, maar als herinnering te blijven voor de naaste betrekkingen, aan welke hier mede onze dank zij gebragt voor de vergunning der inzage.

» En is alzoo deze voor hen zoo treurige gebeurtenis, onder de goddelijke bewaring en ondersteuning, en onder het genot van vele inmenselen van het goede, geëindigd en ten beste gekeerd; waarvan deze korte aantekeningen, zonder invoeging van eenige aanmerkingen, ten overvloedigen bewijze verstreken.»